

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/fotorelacje/175930,W-Krakowie-odslonieto-tablice-bojowcow-zydowskich-organizacji-podziemnych.html>
19.05.2024, 23:21

W Krakowie odsłonięto tablicę bojowców żydowskich organizacji podziemnych

22 grudnia 2022 r. przed budynkiem przy ul. Szpitalnej 38 w Krakowie odbyła się kameralna uroczystość odsłonięcia tablicy, upamiętniającej bojowców żydowskich organizacji podziemnych, którzy 80 lat temu dokonali udanego zamachu na niemiecką kawiarnię „Cyganeria”.

Uroczystość zorganizował Oddział IPN w Krakowie oraz Żydowskie Muzeum Galicja. IPN reprezentowali m.in. zastępca dyrektora Oddziału w Krakowie dr Michał Wenklar oraz dr Maciej Korcuć, naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa; Muzeum Galicja – dyrektor Jakub Nowakowski.

Wicewojewoda małopolski Mateusz Małodziński odczytał list skierowany do zebranych przez wojewodę Łukasza Kmitę. Obecni byli także wicekonsul USA Erjon Kruja, konsul Niemiec Dagmar Hillebrand, dyrektor ds. dyplomacji publicznej ambasady Izraela Elena Lagutin, wieloletni przewodniczący Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie Tadeusz

Jakubowicz oraz Jacek Stawiski z Muzeum KL Plaschow, a także Doron Shach z Międzynarodowej Szkoły Edukacji o Holokauście Yad Vashem, który odmówił krótką modlitwę w intencji społeczności żydowskiej wymordowanej przez niemieckich okupantów.

Akcja z 22 grudnia 1942 roku

Wieczorem grupy żydowskiej młodzieży z różnych struktur konspiracyjnych w krakowskim getcie – przede wszystkim ze środowisk syjonistycznych – przygotowały i przeprowadziły dwa zamachy na lokale gastronomiczne dla Niemców. Miały one polegać na wrzuceniu odbezpieczonych granatów przez okna kawiarni „Cyganeria” przy ul. Szpitalnej oraz restauracji Jana Bisanza w kamienicy na rogu ulic Karmelickiej i Dunajewskiego.

Akcja w „Cyganerii” zakończyła się powodzeniem. Od eksplozji zginął oficer Luftwaffe, a dwóch innych niemieckich żołnierzy i dwie osoby cywilne odniosły rany. Natomiast w kawiarni Bianza niedoświadczeni bojownicy nie trafili granatem w otwór okienny. Materiał wybuchowy eksplodował na ulicy.

Ponadto tego samego dnia na moście Dębnickim i na ul. Batorego zawieszono polskie flagi narodowe, a na Rynku Głównym złożono wieniec na płycie upamiętniającej przysięgę Tadeusza Kościuszki. Według niektórych świadectw biało-czerwoną flagę wywieszono także na moście Piłsudskiego. W założeniu wykonawców liczył się przede wszystkim symboliczny i demonstracyjny charakter podjętych akcji, wymierzonych w żołnierzy niemieckiego okupanta. Ten cel został w pełni osiągnięty.

Po wojnie na budynku przy ul. Szpitalnej zamontowano tablicę z inskrypcją, w sposób absurdalny wykorzystującą to miejsce do promowania 10. rocznicy „utworzenia PPR”. W sprawie godnego i zgodnego z prawdą upamiętnienia wojennych wydarzeń, w 2013 r. zwróciły się do Urzędu Miasta Krakowa dwie instytucje – Towarzystwo Przyjaźni Izrael-Polska i Oddział IPN w Krakowie. Na przeszkodzie stanęły jednak kwestie własnościowe budynku. Dopiero w 2022 r., dzięki współpracy krakowskiego IPN z Żydowskim Muzeum Galicja, udało się doprowadzić do uzyskania wszelkich potrzebnych pozwoleń i zamontować tablicę przypominającą wydarzenia z 1942 r. Wykonanie i montaż tablicy sfinansował krakowski oddział IPN.

